

Taina Haahti

AAVIKKOTIEN
HYYPÖ

Karisto
Hämeenlinna

© Taina Haahti ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-38358-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Maxille

Kaikki järitykset eivät näy Richterin asteikolla

Eräänä kauniina päivänä pihaamme kaartoi farmariauto ja koko elämäni muuttui. En tiennyt sitä vielä roikkuessani pää alaspäin huoneeni ikkunassa. En osannut edes olla varuillani. Ajattelin, että äiti on varmaan saanut rahakkaan toimeksiannon ja meillä olisi vihdoinkin varaa ottaa koira. Jos äiti tuli hymyillen kotiin, jos joulukuusen alla lojui epätavallisen iso paketti, jos joku henkäisi ovella posket punoittaen: *minulla on hyviä uutisia*, ajattelin aina ensimmäiseksi koira.

Siinä ikkunasta killuessani ehdin toivoa jo vaikka mitä – että auto kuuluisi kennelille ja tavaratilasta pinkkaisi ulos pörheä hauveli. Ensimmäiseksi autosta avautui kuitenkin matkustajan puoleinen ovi ja esiin työntyi musta korkokenkä. Kenkää seurasivat sääri, polvi ja hameenhelma. Myös kuljettaja avasi oven. Näin omenapuun oksiston raoista, miten housunpunti lenkkitosuineen ojentui pihahiekalle. Kurotin kiinni omenapuun ylemmästä oksasta niin, että enää vain jalkateräni kosketivat ikkunalautaan. Vanha oksankarahka natisi uhkaavasti. Samassa huomasin äidin. Hänellä oli nuttura ja se tutisi, vaikka ei tuullut. Päinvastoin, ilma seisoj painostavana eikä terälehtikään värähtänyt omenapuussa.

Jos olisin ollut leopardi, olisin lepuuttanut jäseniäni rentona vähät välittäen oksan huojahTELUSTA. Futisvalmentajan mukaan olin motorisilta kyvyiltäni korkeintaan keskitasoa, ja tasapai-

notteluni ikkunalaudan ja omenapuun välissä häiritsi keskustelun seuraamista.

Kuulin järkytyksen äidin äänessä, kun hän sanoi: ”Selvä. Ei kai siinä sitten muukaan auta.”

Lyhyttukkainen nainen hieroi käsiään etukenossa.

”Me mietimme tätä pitkään”, hän sanoi. Hänen kämmenensä pyyhkivät toisiaan niin, että odotin peukaloiden välistä nousevan savua. ”Remontti on parasta tehdä kesällä”, kuulin naisen hetkeä myöhemmin ähkäisevän kuin puhuminen tuottaisi hänelle kipua.

”Niin tietysti”, äiti vastasi tukahtuneella äänellä. Hänen olemuksensa toi mieleeni painavaa katosta kannattelevan pilarin. Tutisevaa tukkaa lukuun ottamatta.

Heidän sanansa lepattivat ilman halki. Kuulin niiden epävarman, tunnustelevan lennon. Merkitysten ymmärtäminen olisi edellyttänyt vakaampaa alustaa. Äidin äänensävyistä huokui huoli.

Lopulta nainen katosi takaisin autoon ja ovet paukahtivat kiinni. Hiekka rahisi auton renkaissa. Äiti jumitti samassa paikassa vielä auton nostattaman pölypilven laskeuduttua. Kädet tiukassa puuskassa.

Jouduin pinnistelemaan natisevalla oksalla voimieni ääri-rajaille ennen kuin äiti lopulta raahusti raskain askelin takaisin sisälle. Heilautin itseni helpottuneena alas. Oksan nytkähdys hulmautti niskaani valkoisten terälehtien pilven.

Illalla äiti kertoi, että joutuisimme muuttamaan.

”Minne?”

”Ei aavistusta”, hän vastasi.

Kaksi päivää myöhemmin hän ilmoitti tulevan osoitteemme. Olin asunut koko elämäni punamultaaisessa pikkutalossa puutarhojen keskellä paikassa, jonka nimi oli Paratiisiniitty. Seuraava kotimme sijaitsisi kahdenkymmenen kilometrin päässä kerrostalossa Aavikkotie-nimisen kadunpätkän varressa.

Muutto Paratiisiniitystä Aavikkotielle kuulosti pahaenteiseltä. Se olisi kuulostanut siltä ilman äidin vetistäviä silmiäkin.

Sukellus säkkipimeään

Olin kolmentoista, kun elämäni iskeytyi asteroidi ja sen nostattama pöly pimensi kaiken. Pienen punaisen talomme omisti äidin serkku tai tati tai tädin serkku, tai jonkun serkun tytär tai äiti, joka halusi nyt tehdä talostaan kesämökin tai kakkos-asunnon tai myydä sen hyvällä voitolla. Niin tai näin, meidän oli muutettava pois.

Muutto tarkoitti koulunvaihtoa. Joutuisin jättämään jalkapallon ja tapaisin parasta ystävääni, Eleonoora, enää vain syntymäpäivinä ja ehkä joulu- tai kesälomalla. Kun Jukatanin niemimaalle Meksikoon jysähti jättimäinen asteroidi 66 miljoonaa vuotta sitten, dinosaurukset pyyhkiytyivät maapallolta. Mitkään Jurassic Parkit eivät toisi niitä enää koskaan takaisin.

Loin pakettiauton etupenkiltä viimeisen silmäyksen ullakko-huoneeni ikkunaruuutuun. Raakileet kypsyivät omenoiksi sen edustalla, puussa, jossa olin kiipeillyt koko ikäni. Heitin hyvästit unelmieni skotlanninterrierille, kultaisellenoutajalle ja dalmaalaiselle. Ja sille sekarotuiselle, jonka olin uskonut vielä jonain päivänä ilmestyvän yksinäisenä ja kotia vailla ovellemme. Jonka silmien upottavaa lempeyttä äitikään ei olisi pystynyt vastustamaan. Punainen talomme oli pieni, mutta uusi asuntomme olisi vieläkin pienempi – tavaroiden lisäksi oli karsittava myös haaveja.

Hyvästi, hyvästi, hyvästi. Kaverit, naapurit, takapihan marjapensaat ja omenapuun kuhmuraisen oksiston varjo huoneeni peräseinällä kuutamoinä. Hyvästi Paratiisiniityn Pallon jouk-

kuetoverit. Hyvästi, Eleonoora, Ellu, sielunsiskoni. Hyvästi Ellun kristallipallo, joka kertoo tulevaisuuden, muttei hiiskaustakaan siitä, että joutuisin muuttamaan pois.

Hyvästi tuttu ja turvallinen. Seurasin silmilläni maisemia, mutta olin aivan liian jännittynyt ja murheellinen nähdäkseni enää mitään. Olisin yhtä hyvin voinut istua pakettiauton penkillä säkki päässä.

Kerrostalot seisoivat kahdessa rivissä viileän etäisinä ja betonisen paheksuvina. Huomasin, että äitiäkin jännitti. Se saattoi johtua myös siitä, ettei hän ollut koskaan ennen ajanut pakettiautoa. Tai paljon mitään muutakaan autoa. Hänellä oli ajokortti, mutta meillä ei ollut omaa autoa. Pyöräilimme lähimmälle pysäkille ja jatkoimme sieltä bussilla. Olimme pyöräilleet, oikaisin mielessäni. Koko tuntemani elämä oli siirtynyt menneeseen aikamuotoon. Varpaani hädin tuskin ylettyivät enää menneen reunalle. Yritin tarrata kiinni nykyhetken katkeilevista oksista tulevaisuuden ammottaessa allani pohjattomana pudotuksena.

Kerrostalon edustalle alkoi kerääntyä uteliaita naamoja. Paha juttu. Varsinkin se, että aika monet niistä näyttivät suurin piirtein ikäisiltäni. Tutkimme kerran koulun biologian tunnilla kasvi- ja eläinsoluja. Nyt tiedän miltä preparaatista tuntuu mikroskoopin linssin alla.

Äiti oli joutunut ajamaan aivan sisäänkäynnin eteen, jotta saisimme kannettua muuttolaatikon uuteen asuntoomme. Auto oli pysähtynyt nytkähtäen kuin se olisi ensin päättänyt loikata viimeiset kymmenen senttiä kahdenkymmenen kilometrin matkasta, mutta tullut sitten toisiin ajatuksiin. En jäänyt kuuntelemaan nauruntyrskettä. Poimin laatikon syliini auton tavaratilasta, piilouduin sen taa ja painuin sisälle.

Tyypit asettuivat auton molemmin puolin niin, että joka kerta kun kävin noutamassa jotain pakettiauton tavaratilasta,

jouduin kulkemaan niiden muodostamaa ”kunniakujaa” pitkin. Veikkaan, että tilanne ärsytti äitiäkin, mutta hän ei sanonut mitään, puri vain hammasta. Tavallaan tilanteessa otti kaikkein eniten päähän se, ettei äitikään mahtanut sille mitään.

Olimme kirjoittaneet mustalla tussilla laatikoihin, mitä ne sisälsivät. Joissain luki ”astioita”, toisissa ”vaatteita”, useimmissa ”sekalaista”, aika monessa ”kirjoja”. Ilmeisesti kirjat olivat näiden tyyppien mielestä hirveän huvittavia, sillä ne tavasivat yhteen ääneen ”kir-jo-ja” aina kun tartuin laatikkoon. ”Kir-jo-ja”, ne hoilottivat rytmikkäästi, kunnes kerrostalo oli niellyt minut ja laatikkoni vihoviimeisen kerran sisuksiinsa.

”Meillähän varsinainen vastaanottokomitea oli”, äiti hymähti, kun olimme täyttäneet laatikoilla uuden pienen kotimme kaksi vaatimatonta huonetta lattiasta kattoon. Laatikkopinosten väliin jäi parinkymmenen sentin levyinen kulkuväylä sohvalla, vessaan ja sängylle huoneeseeni. Äiti oli jo ennen muuttoa ilmoittanut nukkuvansa vuodesohvalla olohuoneessa niin, että saisin käyttöni asunnon ainoan makuuhuoneen. En kyennyt riemuitsemaan järjestelystä. Epäviireinen kuoro jatkoi kailotustaan korvissani: kir-jo-ja. Pelkäsin sen olevan vasta esimakua tulevasta.

Ujuttauduin laatikoiden välistä polkua huoneeseeni. Toivoin kyynelten pysyvän sisälläni niin kauan kuin makaisin sellälläni sängyllä. Tunsin niiden valuvan aivojen läpi lätäköksi takaraivoon. Kun korvalehdelle norosi jotain märkää, arvelin kupuni reunojen tulleen vastaan. Nousin kyynärpäiden varaan ja näppäilin Ellulle SOS-viestin.

Ovikello soi yhdeksältä illalla. Olohuoneen laatikkomeri oli imaissut äidin, joten hoidin asian. Olin ehkä nähnyt ennenkin ovisilmän, mutta aivan varma en ollut. Hauska keksintö. Kellonsoittaja näytti hupaisalta linssin läpi.

”Kuka se on?” kuului äidin tukahtunut ääni laatikoiden uumenista.

Olin kahden tulen välissä, joten väänsin lukon auki.

Tyyppi seiso i paikassa, jota kutsuttiin rappukäytäväksi, kuten tulisin tietämään. Vielä silloin hän seiso i vain nahkealla muovipäällysteellä vastapäisen oven ja meidän ovemme välissä. ”Nokelainen” luki vastapäisen oven metallisen läpän yläpuolella. Tyyppi selitti asuvansa siellä. Hän sano i nimekseen ”Nuppu”.

Nuppu Nokelainen. Really? ajattelin englanniksi epämääräisten sukujuurieni kunniaksi. Ääneen vastasin:

”Tinja.”

”Kohta kaksitoista”, Nuppu sano i.

Ajattelin, että hän toimii jonkinlaisena kerrostalon Neiti Aikana, joka yhdeksältä rimpauttaa asukkaiden kelloja ilmoittaakseen päivän edenneen siihen pisteeseen, että kohta koittaa keskiyö. Sitten hän mainitsi syntymäpäivänsä ja tajusin hänen puhuvan iästään.

”Kolmetoista lasissa”, vastasin.

Lasissa? Missä ihmeen lasissa? Puhuin kuin Terttu-täti. Häpeäni sai maailmanlopun kuulostamaan harkinnan arvoiselta vaihtoehdolta. Väitin äidin tarvitsevan apuani ja suljin oven. Pakenin verenmaku suussa vessaan. Näytin väriä vaihtavalta lis-kolta: peili lavuaarin yllä havainnollisti, miten punainen syveni aina vain punaisemmaksi.